

Sygn. akt VIII U 1217/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Lucyna Stąsik-Żmudziak

Protokolant sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2016 roku w Lublinie

sprawy (...) Sp. z o.o. w L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o zwrot odsetek

na skutek odwołania (...) Sp. z o.o. w L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 7 grudnia 2012 roku znak (...)

oddala odwołanie.

VIII U 1217/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 07.12.2012 roku ZUS w L. odmówił (...) sp. z o.o. zwrotu opłaconych odsetek.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył pełnomocnik spółki, który domagał się uchylecia decyzji albo jej zmiany. W obszernym uzasadnieniu wskazał przepisy, które jego zdaniem naruszył organ ubezpieczeniowy. Wskazał, że według spółki nie posiadała ona zadłużenia wskazanego przez organ rentowy. Spółka zapłaciła żadaną przez ZUS kwotę ale tylko dlatego, że potrzebowała zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek w związku z udziałem w przetargu, zastrzegając sobie prawo do zwrotu wpłaconej kwoty. (k. 2-7as)

W toku postępowania sądowego pełnomocnik wnioskodawcy oświadczył, że nie wnosi zastrzeżeń co do wysokości obliczonych odsetek, uważa, że odsetki w ogóle nie powinny być naliczone gdyż kwestionuje samą zasadę naliczonych odsetek. Początkowo nie potrafił określić dlaczego domaga się zwrotu jedynie odsetek a nie kwestionuje obowiązku zapłaty kwoty głównej chociaż nie potrafił wskazać czy firma miała czy nie zadłużenie do spłaty. Nie zostało to przekonywująco wyjaśnione mimo, że podjęta została próba wskazania tego w pismach procesowych. Ostatecznie wskazano, że nie domagano się zwrotu zapłaconej kwoty głównej, gdyż może być ona zaliczona na poczet przyszłych należności.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wnosil o jego oddalenie wskazując na podstawy faktyczne i prawne wydanej decyzji. (k. 14as)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Firma (...) (...) funkcjonuje od wielu lat na terenie L., zatrudnia pracowników i w związku z tym opłaca z tego tytułu składki na ubezpieczenia społeczne.

W dniu 14.06.2002 roku inna firma (...) przesłała za pośrednictwem Banku (...) płatność na rzecz ZUS w kwocie 5142,07zł, która to płatność z winy banku została dopisana do przelewu firmy (...) spółka z o.o.

Płatność zapłacona przez innego płatnika trafiła na konto wnioskodawcy, na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oznaczona jako płatność na FUS za maj 2002 roku w dniu 14.06.2002r. Jednocześnie obok tej kwoty wpłynęła w tej dacie na FUS za maj 2002 roku rzeczywiście wpłacona przez (...) kwota 5240,24zł. (załącznik nr 5 koperta karta 63as)

W związku z tym, że spółka systematycznie dokonywała dalszych należnych wpłat na koncie wnioskodawcy była nadpłata. (pismo ZUS z 16.12.2014r. – koperta k. 85as)

W 2007 roku w spółce dokonano kontroli w zakresie oceny prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącani i opłacania składek. W wyniku kontroli dokonano we wrześniu 2007 roku korekt (...), dokonano dodatkowych wpłat we wrześniu i październiku 2007 roku i w związku z tym zmieniło się rozliczenie wpłat na koncie płatnika. Część zadłużenia wynikająca z przypisu kontroli została pokryta nadpłatą z 14.05.2002 roku i niesłusznie przekazaną wpłatą przez Bank (...) w kwocie 5142,07zł z dnia 14.06.2002r. i wpłatami z 26.09.2007r. i 08.10.2007r. Wpłaty zostały rozliczone na najstarsze zadłużenie figurujące na koncie a więc na zaległości wynikające z przypisu kontroli. Kwota 5142,07 zł. została rozliczona na składki na FUS na maj 2002 roku jako składka w wysokości 2165,56 zł, na miesiąc listopad 1999 roku składka w wysokości 135,26 zł i odsetki w kwocie 132 zł., na składkę za grudzień 1999 roku w kwocie 778,26 zł. i odsetki w kwocie 730,50 zł. oraz na luty 2000r. – składka w kwocie 641,19zł. i odsetki w kwocie 559,30zł. (pismo ZUS k. 62as, załączniki koperta k. 63as, dokumenty koperta k. 85 as)

Bank (...) o błędnym przekazaniu należności powiadomił Oddział ZUS w S. pismem z dnia 30.01.2006r., które do tego oddziału wpłynęło 09.02.2006r.

Oddział ZUS w S. o informacji Banku powiadomił (...) Oddział w L. pismem z dnia 03.09.2012r., prosząc o dokonanie właściwego przeksięgowania wpłat z dnia 14.06.2002r. w kwocie 5142,07zł. (akta ubezpieczeniowe)

W związku z pismem banku o przeksięgowanie nienależnej wpłaty na koncie (...) sp. z o.o. uległy zmianie zapisy na koncie płatnika. Zmniejszeniu uległy wysokości dokonanych wpłat co skutkowało powstaniem zadłużenia za miesiące 11.1999, 12.1999, 02.2000 i 05.2002 (czyli te, które wcześniej zostały pokryte nadpłatą w kwocie 5142,07zł.

Zadłużenie to było sukcesywnie pokrywane – począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie z części wpłat stanowiących nadpłatę za rok 2006 zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad w sprawie rozliczania składek (.....)

W związku z powyższymi rozliczeniami dokonanymi na koncie powstała także różnica w rozliczeniu odsetek wynosząca 2459,60zł.

W wyniku pokrycia powstałego zadłużenia z tytułu składek za wcześniejszy okres i uwzględnienia w rozliczeniu za okres od stycznia 1999 do sierpnia 2012r. należnych odsetek, na koncie spółki powstało ogólne zadłużenie, które na dzień 28.09.2012r. wyniosło:

- na(...)za listopad 2007 kwotę 3742,30 zł. plus odsetki 2241,00zł.

- na(...) za listopad 2007 kwotę 484,73zł. plus odsetki 290,00zł

- na (...) za wrzesień 2007 i listopad 2007 w kwocie 835,41zł plus 511,00zł. (pismo ZUS k. 62 as, załączniki 3 i 4 – koperta k. 63as)

Odsetki stanowiły łączną kwotę 3042,00zł. i zostały obliczone od terminu płatności poszczególnych należnych składek w 2007 roku do dnia 28.09.2019r. (pismo ZUS k. 140 as)

Skarżący chcąc uzyskać zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek dokonał przelewów ustalonych kwot zgodnie z pismem ZUS z 28.09.2012r., otrzymał żądane zaświadczenie, po czym w dniu 09.11.2012 roku zwrócił się do ZUS o zwrot zapłaconych odsetek, twierdząc, że są one nienależne gdyż firma nie wiedziała o nienależnej wpłacie z 2002 roku oraz nie była poinformowana w 2002 roku, że nastąpiła nadpłata. (bezsporne)

W odpowiedzi ZUS wydał zaskarżoną decyzję odmawiając zwrotu odsetek.

Sąd zważył, co następuje:

Przede wszystkim należy podnieść, że nie ulega wątpliwości, iż w dniu 14.06.2002r. na konto wnioskodawcy w wyniku błędu bankowego wpłynęła nienależnie sporna kwota w wysokości 5142,07 zł. Została ona zaksięgowana na koncie FUS wnioskodawcy i udowodnił to ZUS przedłożonymi dowodami elektronicznymi zapisami zawartymi w wydrukach kont stanowiących stany należności płatnika.

Nie ulega też wątpliwości, że wbrew twierdzeniom wnioskodawcy składki na ubezpieczenia społeczne nie zawsze były opłacane prawidłowo. Między innymi nie zostały opłacone w pełnej wysokości składki na FUS za listopad, grudzień 1999 roku, luty 2000r. i maj 2002 roku i należności z tego tytułu zostały pierwotnie rozliczone z nienależnie przekazanej wpłaty.

W późniejszym okresie wskutek kontroli dokonanej przez ZUS w 2007 roku okazało się, że spółka ma nieprawidłowości w naliczaniu i opłacaniu składek wobec czego dokonano korekt (...), dodatkowych wpłat i uwzględniając także nienależnie uzyskaną wpłatę dokonano kolejnego rozliczenia konta. Wpłaty jakich dokonał w 2007 roku wnioskodawca nie były wystarczające do rozliczenia konta, gdyż część należności została pokryta z kwoty 5142,07zł. niesłusznie przekazanej przez Bank (...). Wynika wprost z załączników przekazanych przez ZUS stanowiących dowód stanów należności płatnika w poszczególnych okresach czasu. Załączniki te nie zostały skutecznie zakwestionowane przez skarżącego, uwzględniają one wpłaty dokonane przez wnioskodawcę i ZUS potwierdził wpływ na konto rozliczeniowe wpłat określonych w załącznikach przedłożonych przez odwołującego. (k. 62as)

Początkowo wnioskodawca domagał się wywołania opinii przez biegłego księgowego, który dokonałby ustaleń czy konto zostało prawidłowo rozliczone przez ZUS. Jednakże nie udostępnił biegłemu dokumentów źródłowych, co nie pozwalało biegłemu dokonać takiego rozliczenia. Ostatecznie wniosek o opinię biegłego został cofnięty i Sąd odstąpił od jego przeprowadzenia przyjmując, że rozliczenia dokonane przez ZUS są prawidłowe. Zgodnie z art. 34. ust.2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych informacje zawarte na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek prowadzonych w formie elektronicznej, które przekazane zostały w postaci dokumentu pisemnego albo elektronicznego, są środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Jednakże pamiętać należy, że do 31.08.2012r. dokonywane rozliczenia uwzględniały niesłusznie przekazaną przez Bank (...) kwotę 5142,07zł. Obowiązkiem ubezpieczonego (płatnika) jest przechowywanie oryginałów dowodów opłaty składek. Jeżeli wpłaty te nie zostały zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego (płatnika) w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, to w procesie sądowym na ubezpieczonym (płatniku) spoczywa ciężar wykazania wpłaty. Bezsprzeczne wykazanie błędu organu rentowego przy księgowaniu dokonanych wpłat składek powinno doprowadzić do niezwłocznych czynności tego organu, polegających na zaksięgowaniu wpłaconej kwoty na koncie ubezpieczonego (płatnika). Wpłaty winny być rozliczane przez organ rentowy zgodnie z oznaczeniem wskazanym przez płatnika.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z sytuacją, w której ZUS pierwotnie zaksięgował na koncie ubezpieczonego składki niesłusznie przekazane przez bank a następnie po wyjaśnieniu dokonał ponownego przeksięgowania należności. Stąd powstawało zadłużenie, które wcześniej było rozliczone należnością nie opłaconą przez skarżącego. Gdy okazało się, że kwoty tej nie można uznać jako zapłaconej przez (...) sp. z o.o. jej przeksięgowanie na

właściwe konto uprawnionego płatnika spowodowało konieczność ponownego rozliczenia konta. ZUS dokonał takiego rozliczenia zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Powstanie stosunku ubezpieczenia społecznego kreuje prawa i obowiązki obu stron. Prawa i obowiązki wynikające z tego stosunku powinny być realizowane w terminach wskazanych w ustawach. Konsekwencją opóźnienia w ich realizacji jest prawo do odsetek. Prawo organu rentowego do odsetek wynika z treści art. 23 ust. 1 u.s.u.s. Zgodnie z przywołaną normą od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z 1997 r. - Ordynacja podatkowa. Odwołanie się wprost do przywołanej ustawy oznacza traktowanie nieopłaconych w terminie składek w zakresie odsetek na równi z zaległością podatkową. Obowiązek zapłaty odsetek od nieuiszczonych w terminie składek na ubezpieczenia społeczne nie jest uzależniony od winy płatnika, a obowiązek ich naliczenia powstaje z mocy prawa.

Inaczej mówiąc należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne stają się wymagalne każdorazowo w datach zaktualizowania się obowiązku samoobliczenia i opłacenia składek; nieopłacone w ustawowo określonym terminie składki na ubezpieczenia społeczne powodują powstanie od tej daty zaległości składkowej z mocy samego prawa, tj. art. 51 § 1 o.p. w związku z art. 31 u.s.u.s. Zaległości płatnika składek zwiększają zaś odsetki należne od dnia wymagalności składek (por. art. 53 § 1 o.p. w związku z art. 23 ust. 1 u.s.u.s.). (SN w sprawie UK 391/14 z 12.08.2015r.)

Obowiązek naliczenia odsetek za zwłokę nie jest zależny od okoliczności powstania zaległości składkowej ani od woli stron stosunku ubezpieczeniowego. Odsetki za zwłokę powstają z mocy prawa, niezależnie od tego, czy płatnik dysponuje wiedzą na temat powstania zaległości w opłacaniu składek. Decyzja organu rentowego, w której zostały wyliczone odsetki za zwłokę, ma wyłącznie charakter deklaratoryjny, stwierdzający fakt powstania i wysokości odsetek.

Szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek i wypłaconych zasiłków, (...), kolejność zaliczania wpłat składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oraz innych należności, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli płatnik składek opłaca je i przekazuje niezgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, (...), zasady i tryb korygowania przez ZUS z urzędu błędów stwierdzonych w dokumentach ubezpieczeniowych, szczegółowe zasady i tryb wprowadzania i korygowania przez ZUS z urzędu danych bezpośrednio na kontaktach ubezpieczonych i kontaktach płatników składek określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydane na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy systemowej (Dz. U. z dnia 7 maja 2008 r. 2008.78.465)

Według zasad zawartych w § 11 rozporządzenia ZUS dokonuje rozliczenia dokonanej przez płatnika składek wpłaty na koncie płatnika i zewidencjonowania danych na koncie ubezpieczonego za dany miesiąc kalendarzowy na podstawie deklaracji oraz raportów lub deklaracji korygującej i raportów korygujących, zgodnie z oznaczeniem dokonany przez płatnika składek na dokumencie płatniczym, o którym mowa w art. 47 ust. 4a ustawy, z uwzględnieniem § 3 ust. 4 i § 25. Jeżeli płatnik składek dokona w obowiązującym terminie wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne, na Fundusz Emerytur Pomostowych, na ubezpieczenie zdrowotne lub na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nieoznaczonej co do okresu, wpłatę tę zalicza się w pierwszej kolejności na pokrycie należności z danego tytułu, poczynając od należności o najwcześniejszym terminie płatności, z zachowaniem w ramach wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne pierwszeństwa zaspokojenia należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych.

Jeżeli wpłata składek na ubezpieczenia społeczne jest niższa od kwoty należnych składek rozliczonych w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, zgodnie z zasadami określonymi w § 6 ust. 1 pkt 1, w pierwszej kolejności według § 12 rozlicza się ją na pokrycie należnych składek na fundusz emerytalny i na otwarte fundusze emerytalne. Jeżeli wpłata nie pokrywa w pełni należnych składek na fundusz emerytalny i na otwarte fundusze emerytalne, rozlicza się ją na częściowe pokrycie każdego z tych funduszy, proporcjonalnie do należnych kwot. Pozostała po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 1, kwota wpłaty podlega podziałowi i zaliczeniu na pokrycie należnych składek na fundusz rentowy,

fundusz chorobowy i fundusz wypadkowy, proporcjonalnie do kwot należnych składek na te fundusze, wynikających z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy.

Kwoty składek na ubezpieczenia społeczne rozliczane na fundusz emerytalny, fundusz rentowy, fundusz chorobowy i fundusz wypadkowy podlegają w odniesieniu do każdego ubezpieczonego rozliczeniu, proporcjonalnie do kwoty należnych składek na dany fundusz dotyczących ubezpieczonego, do łącznej kwoty należnych składek na dany fundusz, wynikającej z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy.

Zasady postępowania jeżeli wpłata składek na ubezpieczenia społeczne jest wyższa niż kwota należnych składek z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy określa § 13 rozporządzenia.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego organ ubezpieczeniowy zgodnie z przepisami cytowanego rozporządzenia dokonywał rozliczenia należności z tytułu opłaconych składek. W 2002 roku rozliczył wpłatę niezasadnie przekazaną przez Bank. W 2007 roku wynikająca stąd nadpłata została rozliczona w związku z nieprawidłowościami jakie zostały ujawnione w wyniku kontroli. Przeksięgowanie dokonane w 2012 roku spowodowało, że na nowo należało rozliczyć konto płatnika i dokonał tego ZUS. Skoro konto płatnika po przeksięgowaniu kwoty 5142,07 zł wskazywało na istnienie zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek zasadnie ZUS na nowo je rozliczył i ustalił niepokryte należności oraz należne z tego tytułu odsetki.

W ocenie Sądu nie ma w tej sytuacji nadwyżki, której zwrotu mógłby żądać wnioskodawca. Zgodnie z art. 24 ust. 6a, 6b i 6c ustawy o ubezpieczeniach społecznych oraz art. 77§ 1 ordynacji podatkowej co do zasady nadpłacone lub nienależnie opłacone składki na ubezpieczenia społeczne podlegają zwrotowi na rzecz ubezpieczonego wraz z oprocentowaniem.

W niniejszej sprawie wnioskodawca domagał się jedynie zwrotu odsetek. Jednakże żądanie to nie jest uzasadnione gdyż prawidłowo ZUS wezwał do zapłaty w dniu 28.09.2012r. należnych składek wraz z odsetkami. Wnioskodawca opłacając należności zgodnie z wezwaniem nie spowodował, że doszło do nadpłaty lub nienależnego opłacenia składek. Stąd też Sąd uznał, że odwołanie jest niezasadne i dlatego na mocy wskazanych wyżej przepisów art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.